

In ramos palmarum (homilia 3) (olim sub nomine Joannis Chrysostomi)

Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὰ προφωτίσματα καὶ εἰς τὰ βαΐα καὶ εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου

Ἦδη τῆς δεσποτικῆς πανηγύρεως παρακύπτει τὰ χαρίσματα, ἤδη τῆς πανευφήμου ἑορτῆς προτρέχει τὰ σήμαντρα, ἤδη τοῦ αὐλοῦ νυμφίου προλάμπει τὰ πέπλα, ἤδη τῆς καθολικῆς ἀναστάσεως προεαρίζουσιν αἱ ἡδοναί, ἤδη ὁ τῆς ἀναστάσεως ἀρραβῶν προλάμπει ὃν δεξάμενος ὁ Λάζαρος τῷ κυρίῳ συνέστιος γίνεται, ἤδη τῆς δωρεᾶς τὸ μύρον τοὺς προστρέχοντας εὐωδιάζει, ἤδη οἱ τοῦ βασιλέως πιστοὶ φύλακες τὴν μεγαλόπολιν ταύτην κατέλαβον, ἤδη ὁ πιστὸς λαὸς εἰς ἀπάντησιν τῷ κυρίῳ προσδραμῶν βοᾷ λέγων, καθὼς ἤκουες· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ἄρρητος. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος καὶ μεθ' ἡμῶν εὐρισκόμενος καὶ ἔξω τῶν πάντων μηδαμῶς γινόμενος.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ὅντως ὁ ὄχλος ἐκεῖνος βασιλικὴν ἐγνώρισεν εἴσοδον· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς παροῦσι κοσμικοῦ βασιλέως ἐπιστρατεύσαντος τυράννω, καὶ ἐκ τῆς νίκης ὑποστρέφοντι πάντες οἱ πολῖται τῆς αὐτοῦ πόλεως συναντῶσιν ἄνθη βαστάζοντες, ἐπαίνους πλέκοντες, ἀντὶ ρόδων ἐγκώμια βάλλοντες ἄγει δὲ αὐτοὺς πρὸς τοῦτο οὐ κενόδοξος ἔρωσ ἀλλ' ἐπινίκιος πόθος, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ὡς ἐπὶ βασιλεῖ τροπαιούχῳ ἅπαν τὸ πλῆθος καὶ ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῶν βαΐων ἐγνώριζον ὡς νικητῆς ὁ παραγενάμενος, μᾶλλον δὲ ὡς θεὸς <ὁ> γνωριζόμενος· θεῷ γὰρ μόνῳ ἀρμόδιοι αἱ τότε μὲν βληθεῖσαι φωναί, νυνὶ δὲ παραναγνωσθεῖσαι, ἐν τοῖς θείοις δὲ μυστηρίοις ἀνθοῦσαι. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Τί ἐστὶν Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις; Τουτέστι Σῶσον δὴ ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις· τὸ γὰρ Ὡσαννὰ σῶσον δὴ ἐρμηνεύεται τῇ Ἑβραϊδὶ φωνῇ. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Τουτέστιν ὡς ἄνω σωτηρία, οὕτως καὶ κάτω φιλανθρωπία. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀγγελικὴν διακονίαν μετήρισαν, γῆν πατοῦντες καὶ οὐρανὸν χωροβατοῦντες, σῶμα περικείμενοι καὶ τὰ τῶν ἀσωμάτων μετερχόμενοι, Ἰουδαῖοι τὴν προσηγορίαν καὶ Χριστιανοὶ τὴν ἐργασίαν, κοσμικοὶ τὴν διαγωγὴν καὶ ἀποστολικοὶ τὴν καλλονήν, ἄνωθεν καὶ οὐ κάτωθεν τὴν ἐρμηνείαν δεξάμενοι. Ὅσπερ γὰρ ὁ κορυφαιότατος τῶν ἀποστόλων Πέτρος οὐκ ἐξ οἰκειᾶς μελέτης, ἀλλ' ἐκ τῆς θείας ἄνωθεν πατρόθεν ἀποκαλύψεως ἔλεγε πρὸς τὸν κύριον· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος διὸ καὶ ὁ κύριος ἐμφαίνων αὐτῷ καὶ μακαρίζων καὶ γνωρίζων ὅτι οὐκ ἐξ οἰκειᾶς μελέτης, ἀλλὰ πατρόθεν ἔλαβε τὴν ἀποκάλυψιν ἔλεγεν· Μακάριος εἶ, Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ ὄχλος ἄνωθεν τὴν ἀποκάλυψιν δεξάμενος ἀρμοδίους φωνὰς πρὸς τὸν κύριον ἔβαλλε λέγων· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα· Καὶ πόθεν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς ὄχλος ἄνωθεν ἔλαβε τὴν μαρτυρίαν; Πόθεν; Ἐξ αὐτῶν τῶν φωνῶν καὶ τῆς ἀρμοδίου εὐφημίας. Εἰ μὲν γὰρ τινὰς λιτὰς ἔβαλλον φωνὰς, οἴκοθεν ἐποιοῦντο τὴν εὐφημίαν· εἰ δὲ καὶ σωτῆρα καὶ βασιλέα καὶ κύριον καὶ ὡσαννὰ προσηγόρευον, παντὶ που δήλον ὅτι ἄνωθεν ἐδέξαντο τὴν ἀποκάλυψιν. Πόθεν γὰρ ἐγνώριζεν ὁ ὄχλος τὸν κύριον βασιλέα; Οὐκ ἐφόρει διάδημα κοσμικόν, οὐ περιεβέβλητο ἀλουργίδα, οὐκ ἐπεφέρετο πλῆθος στρατοῦ, οὐ προέτρεχον αὐτοῦ ἵπποι καὶ ἄρματα χρυσοκόλλητα, οὐκ ἐπωχεῖτο ἄρματι

πορφυροστρώτῳ βασιλικῶ· εὐτελεῖ πῶλῳ ἐκαθέζετο, ἄλλοτρίῳ, μικρῶ, δώδεκα μαθητὰς μόνους ἐπαγόμενος. Πόθεν οὖν ὁ ὄχλος ἔγνω αὐτὸν βασιλέα τυγχάνειν, εἰ μὴ ἄνωθεν ἔλαβε τὴν ἀποκάλυψιν; Διὸ καὶ οὐκ ἐζήτουν ἐπὶ τοῦ κυρίου διάδημα κοσμικόν· ἤδεισαν γὰρ αὐτὸν ἀνάρχως βασιλεύοντα. Οὐκ ἐζήτουν ἀλουργίδα· ἐπέισθησαν τῷ εἰρηκότι· Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο.

Οὐκ ἐζήτουν πλῆθος στρατιωτῶν· ἐπέισθησαν γὰρ τῷ εἰρηκότι· Μύριαι μυριάδες ἀγγέλων ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες ἀρχαγγέλων παρειστήκεισαν αὐτῷ. Οὐκ ἐζήτουν ἐπὶ τοῦ κυρίου ἵππους καὶ ἄρματα· ἐγνώριζον γὰρ ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τὸν Ἥλιαν ἐν ἄρματι πυρίνῳ ἀναλαβών, καὶ τοὺς εὐαγγελικοὺς ἵππους παρακολουθοῦντας αὐτῷ γινώσκοντες, πεισθέντες τῷ εἰρηκότι προφήτῃ· Ὅπισω αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ λευκοὶ καὶ ποικίλοι καὶ ψαροὶ. Πυρρὸς ἵππος Ματθαῖος, ὡς τὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου λαμπρῶς ἐκθέμενος· ψαρὸς ἵππος Μάρκος, ὡς διανθέστερον τὸ εὐαγγέλιον γράψας· ποικίλος ἵππος Λουκᾶς, ὡς εὐγλωττότερον καὶ ποικιλώτερον τὰ κατὰ τὸν κύριον ἐκθέμενος· λευκὸς ἵππος Ἰωάννης, ὡς λευκότερον πᾶσαν αἴρεσιν στηλιτεύσας. Ἴππους δὲ ταχυδρόμους εἰς πᾶσαν τὴν γῆν τὸ εὐαγγέλιον κομίζοντας καὶ Ἀμβακοῦμ τοὺς ἀποστόλους ὠνόμασεν εἰπών· Καὶ ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου, θάλασσαν τροπικῶς τὸν ἅπαντα κόσμον καλέσας. Οὐκ ἐζήτουν οὖν ἐπὶ τοῦ κυρίου ὄχημα λιθοκόλλητον, πορφυρόστρωτον, βασιλικοῖς ὄπλοις διηνηθισμένον· ἤδεισαν γὰρ τὰ χερουβὶμ καὶ τὰ σεραφίμ, τὰς ἐξαπτερύγους λαμπάδας ὄχημα κεκτημένον, πεισθέντες τῷ εἰρηκότι· Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, ἐμφάνηθι. Θεόθεν τοίνυν ὁ Ἱεροσολυμιτικὸς ἐκεῖνος ὄχλος τὴν ἀποκάλυψιν δεξάμενος οὐκ ἐσκανδαλίσθη ὑπὸ τοῦ εὐτελοῦς πῶλου, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη ὑπὸ τῆς δεσποτικῆς παρουσίας. Διὸ μόνον εἶδε τὸν κύριον ἐπιβάντα τῷ πῶλῳ ὁ πιστὸς ἐκεῖνος ὄχλος, εὐθέως προφητικαῖς προρρήσεσι νυγέντες, ἀναλαβόντες τὰ βαῖα τῶν φοινίκων ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους οἱ ὄχλοι· Τί ἀργοῦμεν καὶ οὐκ ἐξερχόμεθα εἰς ἀπάντησιν τοῦ φοίνικος ἐν τῷ Ἰαίματι τῶν ἁσμάτων ὀνομαζομένου; Δρεψώμεθα οὖν τὰ βαῖα τῶν φοινίκων· ὁ γὰρ καρπὸς αὐτοῦ ἀθανασίας πλήρης, τὰ φύλλα αὐτοῦ τῆς αἰμορροούσης ἰάματα, τὸ στέλεχος αὐτοῦ τὸ σταυριαῖον ρίζωμα.

Ἦκούσαμεν τῆς ἐξ ἔθνων ἐκκλησίας καὶ ὡς φοίνικα νοητὸν καὶ ὡς βασιλέα κραταῖον εὐφημούσης αὐτόν. Διὰ τῶν βαΐων τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀσπασώμεθα αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς τὸν δεσπότην Χριστόν. Ταῦτα τῶν ὄχλων διαπραττομένων καὶ τὸν κύριον εὐφημοῦντων, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δριμυχθέντες σφόδρα, ἐπετίμουν τοῖς ὄχλοις λέγοντες· Τί ποιεῖτε, τί ματαῖο λογεῖτε, τί προπετεύεσθε; Ὡς θεῷ τῷ υἱῷ τοῦ τέκτονος προσέρχεσθε; Βαῖα φοινίκων προσφέρετε τῷ μὴ ἔχοντι ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι; Βασιλικὰς φωνὰς βάλλετε τῷ ἐπὶ πῶλῳ ὄνου καθεζομένῳ; Οὐχὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες παρ' ἡμῖν εἰσιν; Παύσασθε μήπως κατακριθέντες οἱ ἐν ὑμῖν προπετεῖς κολασθήσονται. Διὰ τοῦτο γὰρ ἀπεστάλημεν, ὅπως τοὺς ἐν ὑμῖν προπετεῖς σημειώσωμεθα, εὐκαίρως δίκας τῆς τόλμης ἀποτιννύντας. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι τῶν ἀρχιερέων λεγόντων οὐ κινοῦνται πρὸς στασιασμὸν τῆς εἰρήνης παρουσίας, ἀποκρίνονται δὲ πρὸς αὐτοὺς τῆς χάριτος συνεργούσης· Μέμφεσθε ἡμῖν, ὧ φαρισαῖοι, καὶ κόλασιν ἀπειλεῖτε ὡς βλάσφημα προἰεμένοι; Τίνες κολάσεως ἄξιοι, ὑμεῖς οἱ τὰς γραφὰς ἀναγινώσκοντες καὶ μὴ νοοῦντες, ἢ ἡμεῖς οἱ ἀκούοντες καὶ κρατοῦντες; Σφαλλόμεθα βαῖα φοινίκων τῷ κυρίῳ προσφέροντες; Οὐκ αὐτός ἐστιν ὁ τῆς δικαιοσύνης φοῖνιξ; Οὐ περὶ αὐτοῦ κέκραγεν ὁ προφήτης· Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει; Οὐκ αὐτὸς ἦνθησε τῶν τυφλῶν τὴν ἀνάβλεψιν; Οὐ χωλοῖς παλινδρομίαν

ἐχαρίσατο; Οὐ παραλύτοις κλινοβασταξίαν ἔδωκεν; Οὐ τὸν τεταρταῖον Λάζαρον ἄνωθεν πάλιν ἐξήγειρεν; Διὰ τοῦτο βούλεσθε πάλιν τὸν Λάζαρον ἀποκτεῖναι. Οὐχ ὑμεῖς τὸν λίθον ἀπεκυλίσατε, καὶ τῇ ἀπιστίᾳ ὡς λίθοι σκληρύνεσθε; Οὐχ ὑμῖν ἐπέτρεψε λῦσαι τὰ νεκροτάφια, ἵνα μὴ ὡς ἐπὶ τοῦ ἐκ γεννητῆς τυφλοῦ ἄλλον ἐξ ἄλλου τοῦ τάφου παρεκπηδήσαντα ψευδολογήσητε; Αἰεὶ ὑμεῖς τοῖς καλοῖς βασκαίνετε, ὧ φαρισαῖοι, καὶ τῷ πλήθει πιστεύοντι ἐναντιοῦσθε. Διὰ τοῦτο πάλιν τὸν Λάζαρον ἐβουλεύσασθε φονοκτονῆσαι, ἵνα τοῦ ὄχλου τὴν πίστιν θερίσητε. Κεῖσθω ὅτι φονεύετε τὸν Λάζαρον, οὐ δύναται πάλιν αὐτὸν ἀναστήσαι; Ἴδωμεν τίς κοπωθήσεται, ἢ ὑμεῖς φονεύοντες ἢ αὐτὸς ἐγείρων. Ὑμεῖς κόπῳ φονεύετε, αὐτὸς λόγῳ ἀνίστησιν. Τίς μᾶλλον κοποῦται; Σφαλλόμεθα, ὧ φαρισαῖοι, ὅτι ὡς βασιλεῖ προσήλθαμεν τῷ κυρίῳ; Τὸν πῶλον θεωροῦντες μᾶλλον ἐνεδυναμώθημεν· διὸ καὶ βασιλέα κραταῖον αὐτὸν γνωρίζομεν καὶ ἔχομεν τὴν γραφὴν παρὰ πόδας, ἵνα μάθητε συνेतῶς ὅτι οὐχ ἡμεῖς σφαλλόμεθα, ἀλλὰ ὑμεῖς πλανᾶσθε. Ἔχετε τὸν προφήτην Ζαχαρίαν· ἀναπτύξατε τοῦτον, φοβήθητε αὐτοῦ τὸ δρέπανον τῆς ἐκδικήσεως. Οὐχὶ αὐτὸς ὁ προφήτης ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων τὴν Ἰουδαίαν εὐαγγελιζόμενος κέκραγε λέγων· Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πρῶτος καὶ ἡσυχος, καθημένος ἐπὶ πῶλον ὄνου υἱὸν ὑπόζυγιου; Μὴ σφαλλόμεθα τὴν γραφὴν ἀναγινώσκοντες καὶ τὸν βασιλέα γνωρίζοντες καὶ ἑαυτοὺς εὐεργετοῦντες καὶ τοὺς ἀμφιβάλλοντας ἐπιστρέφοντες; Τὸν προφήτην κατέχετε καὶ τὸν προφητευθέντα νοεῖν οὐ θέλετε; Ἀπόστητε τοιγαροῦν, ὧ φαρισαῖοι· ὅσον γὰρ ἐπιτρίβεσθε, τοσοῦτον μᾶλλον ἡμῶν τὸν ζῆλον διεγείρετε. Διὸ οὐ παυόμεθα βοῶντες· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Γνωρίζομεν τὸ ὄνομα, ὧ φαρισαῖοι· τοῦτο τὸ ὄνομα τῆς Αἰγύπτου ἡμᾶς ἠλευθέρωσε καὶ τὴν θάλασσαν βατὴν πεποίηκε καὶ τὴν ἔρημον ἐπόλισε καὶ εἰς γῆν ῥέουσάν γάλα καὶ μέλι ᾤκισε καὶ τὸν προφήτην βοᾶν ἠρέθισεν· Γνώτωσαν ὅτι ὄνομά σοι κύριος, σὺ μόνος ὑψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ὅτι ὁ μὲν ὄχλος εὐπειθῆς ὑπῆρχεν, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπειθεῖς, ἤκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Συνεβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Εἶδες τῶν ἀρχιερέων τὴν μανίαν; Ἴνα ἐκκόψωσι τοῦ πλήθους τὴν πίστιν, ἐζήτησαν καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτεῖναι λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς· Ἐὰν τὸν Ἰησοῦν μόνον ἀποκτείνωμεν, καταλείψωμεν δὲ τὸν Λάζαρον ζῶντα, οὐδὲν ὠφελοῦμεν· τοῦτον ὀρώντες εἰς ἐκεῖνον πιστεύουσιν. Ὅπως οὖν μὴ καὶ μετὰ θάνατον πρόσκομμα ἡμῖν γένηται τοῦ πιστεύειν τινὰς εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἀποκτείνωμεν τὸν Λάζαρον, ὅπως ἂν πάντῃ τὴν μνήμην αὐτοῦ ἐξαλείψωμεν. Ταῦτα δὲ ἔλεγον οἱ ἀρχιερεῖς ὡς ἄνθρωποι ματαιόφρονες, μὴ συνιέντες ὅτι ὁ κύριος, ὁ μέλλων τὸν ἐκούσιον θάνατον καταδέχεσθαι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ἀθανασίας, οὐκ ἤμελλε τὸν Λάζαρον ἐν μνημείῳ καταλιμπάνειν. Ὅθεν στήσαντες τὸν σταυρὸν τὸν ἀκαταμάχητον, οὐ δύναται τοῦ λοιποῦ τοῦτον πορθῆσαι οὔτε κρύψαι· διὰ πάσης γὰρ τῆς κτίσεως ἐνεργεῖ. Ποῖος γὰρ οἶκος ὁ μὴ ἔχων τὸν σταυρὸν θεμέλιον; Ποῖον πλοῖον τὸ μὴ πηδαλιουχούμενον ὑπὸ τοῦ σταυροῦ; Ποία πόλις ἢ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν φρούριον; Ποῖος βασιλεὺς ὁ μὴ ἀναδεσμούμενος τὸν σταυρὸν; Ποία παρθένος ἢ μὴ ἔχουσα τὸν σταυρὸν βακτηρίαν; Ποία ἐκκλησία ἢ μὴ τῷ σταυρῷ τετειχισμένη; Ποία χήρα ἢ μὴ ἔχουσα βακτηρίαν τὸν σταυρὸν; Ποῖος ὀρφανὸς ὁ μὴ ἔχων ἀρωγὸν τὸν σταυρὸν; Σταυρὸς ἐν νυκτὶ φωτίζει, ἐν ἡμέρᾳ λαμπαδουχεῖ, χειμῶνας συμφορῶν παύει, ἔαρ καλεῖ, θέρος ἐπισπᾶται, συζυγίαν συσφίγγει, ὀρφανοὺς ἀνατρέφει, φιλίαν αὔξει, διὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐνεργεῖ. Τί οὖν ὁ εὐαγγελιστής; Καλὸν γὰρ καὶ τὴν κεφαλὴν τῆς

πάσης περικοπῆς διαψηλαφῆσαι. Ἦκουες ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος· Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἄκουε συνετῶς. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. Καὶ ποία αὕτη ἢ Πρὸ τῶν ἕξ ἡμερῶν ἡμέρα; Ποία αὕτη; Ἡ παροῦσα ἡμέρα, ἢ τὸν πρόδρομον Ἰωάννην προχαρακτηρίζουσα. Ὡσπερ γὰρ Ἰωάννης προέδραμε τοῦ κυρίου, οὕτω καὶ αὕτη προέδραμε τῆς ἀναστάσεως· καὶ ὡσπερ Ἰωάννης δακτυλοδεικτῶν τὸν κύριον ἔλεγεν· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ αὕτη δακτυλοδεικτοῦσα τὴν μέλλουσαν κυριακὴν κέκραγε λέγουσα· Ἴδε ἡ μήτηρ τῶν μελλόντων ἀναγεννᾶσθαι. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. Ἄκουε τὴν ἡμέραν καὶ ταύτην περιβλέπου· ὁ τῆς ἡμέρας, τὴν ἡμέραν· ὁ τοῦ φωτός, τὸ φῶς· ὁ τοῦ ἡλίου, τὸν ἥλιον· ὁ τῆς νύμφης, τὸν νυμφίον. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. Ἄκουε τὴν ἡμέραν· οὐχ ἀπλῶς κεῖται Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα· μηνύει τὴν ποσότητα, ἵνα καθαρῆς ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος· προκαθάρσιον γὰρ ἐστὶν αὕτη ἡ ἡμέρα. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἵνα προκαθαρῆς ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης κηλίδος, ἵνα λύσης ἔχθραν

, ἵνα παύσης ὀργὴν, ἵνα σβέσης διαβολὴν, ἵνα συσφίγξῃς ἀγάπην, ἵνα πλατύνῃς φιλοπτωχίαν, ἵνα μὴ μόνον σὺ ἐορτάσῃς ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνδεόμενος συνεορτάσῃ σοι· ἐὰν γὰρ σὺ μὴ μεταδῶς τῷ χρεῖαν ἔχοντι, σὺ μὲν ἐορτάζεις, ἐκεῖνος δὲ στυγνάζει. Ὅπως μὴ γένηται καὶ ἐπὶ σοῦ ἢ τοῦ πλουσίου ἐκεῖνου ἀνταπόδοσις, ὅστις εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς τῷ Λαζάρῳ ψυχίων οὐ μετέδωκεν, μετάδος οὖν ἐκ τῆς σῆς τραπέζης τῷ χρεῖαν ἔχοντι καὶ εὐποίησον τοὺς ἐνδεομένους, ὅπως καὶ σὺ διὰ πάντων ἐορτάσῃς καὶ ὁ πένης συνευωχηθῇ, ἵνα μὴ οἱ κύνες φιλανθρωπότεροί σου γένωνται.

Ἄκουε συνετῶς. Ἐὰν γὰρ σὺ μὴ εὐποιήσῃς τὸν ὁμόδοξόν σου πένητα, τὸν χρεῖαν παραμυθίας ἔχοντα, ἐκεῖνος δὲ ἀπ' ἀνάγκης παρὰ σοῦ μὴ εὐεργετηθεὶς προσέλθῃ αἰρετικῶ, κάκεῖνος αὐτὸν παραμυθήσῃται, γέγονεν ὁ κύων σοῦ φιλανθρωπότερος· πᾶς γὰρ αἰρετικὸς καθυλακτεῖ τοῦ ποιμένου. Τί οὖν ὁ εὐαγγελιστής; Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ὡ τῆς τοῦ κυρίου εὐεργεσίας. Ἐγείρει τὸν Λάζαρον

, ἵνα ἐρεθίσῃ τὸν διάβολον. Τί ἐστὶν Ἐγείρει τὸν Λάζαρον, ἵνα ἐρεθίσῃ τὸν διάβολον; Ἄκουε διὰ βραχέων· καλὸν γὰρ καταπαῦσαι τὸν λόγον διὰ τὴν ἐπικειμένην ἐργασίαν. Ὡς εἶδεν ὁ διάβολος τὸν κύριον βοήσαντα· Λάζαρε, δεῦρο ἕξω, καὶ πάντα τὰ καταχθόνια διαλυθέντα καὶ τὰς κάτω δυνάμεις μὴ ὑποφερούσας ὡς βασιλικῷ προστάγματι ἐμφανισθέντος, μᾶλλον δὲ ὡς θεϊκοῦ βουλήματος ἐνεργοῦντος, καὶ ὅτι παραυτὰ αἱ μὲν τρίχες Λαζάρου ἄνωθεν ἐρριζοῦντο, τῶν δὲ νεύρων αἱ διαλύσεις συνεσφίγγοντο, τῶν δὲ ὀστέων ὁ χωρισμὸς συνεχόμενος, τῶν δὲ ἰχώρων τὰ ρεῖθρα συνεστέλλοντο, τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ζωτικὸν συνεισῆρχετο, ἢ δὲ δέσποινα ψυχὴ τὴν προτέραν νομὴν ἀπελάμβανεν, ὡς εἶδεν ὁ διάβολος ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τούτων γινόμενα, θορυβηθεὶς καὶ ἐν ἀγωνίᾳ γενόμενος ἐπέταττε ταῖς ὑπ' αὐτοῦ δυνάμεσι λέγων· Ἀντίσχετε, κρατήσατε, τῆς ἐμῆς βασιλείας μὴ προκρίνητε. Τί πέπονθα, ἄνανδροι; Ἀναλύεται τὰ κράτη τοῦ θανάτου· ὃν γὰρ ἔχω τέσσαρας ἡμέρας κρατῶν ἀναδίδωμι βίαν. Μεγάλῃ συμφορᾷ παρεμπέπτωκα· ἠρξάμην ἐμεῖν οὐκ κατέπιον. Οὐ διὰ τὸν Λάζαρον μόνον κλαίω, φοβοῦμαι μὴ καὶ τὸν Ἀδὰμ ἀπολέσω. Σπουδῆς μοι χρεῖα καὶ γοργότητος· εἰ μὴ προκαταλάβωμαι τὸν συντελοῦντά με

, πάσης με τῆς ὑπάρξεως κενὸν ἀποδείξει. Οἶδα τί πράξω· ἔχω τοὺς Ἰουδαίους συνδρόμους, μισθοῦμαι τὸν Ἰούδα, αἰεὶ μοι ληστής συμπράττει. Καλῶς τὸ μύρον

τριακοσίων διετιμήσατο δηναρίων· ἤδη συνέπεισα τὸν Ἰούδα τὸ μὲν μύρον τριακοσίων διατιμήσασθαι δηναρίων, τὸν δὲ δεσπότην τοῦ μύρου τριάκοντα ἀργυρίων πωλῆσαι. Σπουδῆς μοι χρεία· σταυρὸν κατασκευάσω· αὐτὸς τὸν Λάζαρον ἔλαβεν, ἐγὼ ὅλον αὐτὸν συγκαθελῶ, τοῖς νεκροῖς αὐτὸν συναριθμήσω, ἵνα μάθῃ κατὰ μείζονος μὴ στρατεύεσθαι. Αἱ δὲ κάτω δυνάμεις πρὸς αὐτόν· Ὅλον τὸν Ἰησοῦν ὧδε κατασπάσαι βούλει, καὶ νεκροῖς αὐτὸν συναριθμῆσαι βούλει; Βλέπε μὴ καθ' ἑαυτοῦ σκέπτῃ· ἔχεις αὐτοῦ πείραν, ἐπάλαισας αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὐχὶ τρίτον προσῆλθες καὶ τρισσῶς ἔπεσας; Εἰ ἀπὼν τοσαῦτα δύναται, ἐὰν κατέλθῃ, τί μέλλεις πράττειν; Διὰ ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τούτων ἐγείρει τὸν Λάζαρον ὁ κύριος, ἵνα τὸν διάβολον ἐρεθίσῃ σταυρὸν πελεκῆσαι, ἵνα γένηται ἢ κατάρα εὐλογία καὶ ὁ σταυρὸς πᾶσι βοηθός. Ἡ γὰρ τοῦ Λαζάρου ἀνάστασις τὸν μὲν διάβολον ἐδρίμυξεν

, τοὺς δὲ φαρισαίους ἐκάπνισεν, τὴν δὲ Μάρθαν ἐπληροφόρησεν, τὴν δὲ Μαριάμ ἐδόξασεν, τὴν δὲ ἀνάστασιν προηραβωνίσατο, τοὺς δὲ μαθητὰς κραταιοτέρους ἀπέδειξεν.

Ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν τινα· Καὶ πῶς ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου τοὺς μαθητὰς κραταιοτέρους ἀπέδειξεν; Πῶς; Ἄκουε διὰ βραχέων. Ἰστε πάντες σαφῶς ὅτι πέραν τοῦ Ἰορδάνου τυγχάνοντος τοῦ κυρίου Λάζαρος ἀπέθανεν ἐν Βηθανίᾳ. Βουλόμενος τοίνυν ὁ κύριος τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς πληροφορηῆσαι πρὸ πάντων ὅτι οὐκ ἦν ἐν μέρει ἀλλὰ πανταχοῦ ὡς θεός, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτὸν ἔληθε τῶν γινομένων, λέγει πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. Οἱ δὲ ἀπόστολοι ἀνθρωπινώτερον ἀκούσαντες, τοῖς ῥήμασι καὶ οὐ τῇ δυνάμει προσεσηκότες, φυσικώτερον ἀποκρίνονται πρὸς τὸν κύριον λέγοντες· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. Ὅμως λέγε ἡμῖν, ἐπιστάτα· σὺ ἐνταῦθα πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Λάζαρος ἐν Βηθανίᾳ, πῶς ἔγνωσ ὅτι κεκοίμηται; Ὁ δὲ Χριστὸς πρὸς αὐτούς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι κεκοίμηται, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ σώματι· κατανοήσατε τὴν ἀπερίγραπτον τῆς θεότητός μου δύναμιν, ὅτι καὶ ὧδε κάκει εἰμι καὶ πανταχοῦ. Ὅπως δὲ μὴ μόνον τῶν ῥημάτων ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων ἐπόπτει γενήσεσθε, ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. Ἐλθὼν τοίνυν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ μνημεῖον ἐβόησεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, καὶ εὐθέως ἐξῆλθε γνωρίσας τοῦ δημιουργοῦ τὴν φωνήν. Ἐξῆλθεν ἔχων τὰς χεῖρας δεδεμένας καὶ τοὺς πόδας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Ὡ τῆς ὑπερβολῆς τῶν θαυμάτων.

Τί πλέον ἦν θαυμάσαι; Τὸν ἐγερθέντα ἐκ νεκρῶν, τὸν δεδεμένον τρέχοντα; Ἄλλ' ἵνα μὴ φαντασίαν τὸ πρᾶγμα νομίσωσιν οἱ ἄπιστοι Ἰουδαῖοι, οἰκειαῖς χερσὶ τοῦτον λῦσαι προσέταξεν αὐτοῖς εἰπών· Λύσατε αὐτόν καὶ ἄφετε ὑπάγειν. Αὐτόν φησι μάρτυρα δέξασθε· αὐτὸς ὑμᾶς γνωρίσει τίς εἰμι, ὁ δεσπότης οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. Αὐτῷ τῷ Χριστῷ ἡ δόξα σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.